

**Osiedle Urzędnicze w Krakowie : urbanistyka i architektura 1924-1942 /
Maciej Motak. – Wydanie drugie uzupełnione i rozszerzone. – Kraków,
2020**

Spis treści

1. Wstęp	13
1.1. Wybór tematu	13
1.2. Zakres opracowania - czasowy, terytorialny, merytoryczny oraz tło statystyczne	14
1.3. Stan badań	17
1.4. Źródła	19
1.5. Układ opracowania	21
1.6. Uwagi dodatkowe	22
2. Geneza i tło powstania Osiedla Urzędniczego	25
2.1. Rozwój urbanistyczny miasta w latach 1900-1939	25
2.1.1. Kraków u progu XX wieku. Starania o powiększenie miasta	25
2.1.2. Powstanie Wielkiego Krakowa	27
2.1.3. Rozwój urbanistyczny Krakowa w okresie międzywojennym	31
2.2. Przyłączenie rejonu Osiedla Urzędniczego do miasta	36
2.2.1. Obszar dworski (folwark) Piaski	36
2.2.2. Gmina Grzegórzki i Piaski	39
2.3. Towarzystwo Osiedli Urzędniczych w latach 1921-1939	43
2.3.1. Problemy mieszkaniowe urzędników odrodzonego państwa	43
2.3.2. Założenie Towarzystwa Osiedli Urzędniczych	46
2.3.3. Starania TOU o pozyskanie gruntów pod zabudowę	50
2.3.4. Dalsza działalność Towarzystwa Osiedli Urzędniczych	55
3. Urbanistyka Osiedla Urzędniczego 1924-1939	63
3.1. Opis i analiza planu regulacyjnego Osiedla Urzędniczego z 1924 roku	63
3.1.1. Rysunek planu osiedla	63
3.1.2. Teren przyszłego osiedla	64
3.1.3. Charakterystyka planu	66
3.1.4. Rozplanowanie Osiedla Urzędniczego - podsumowanie	69
3.2. Twórca planu Osiedla Urzędniczego - Marian Lenk	73
3.3. Plan Osiedla Urzędniczego a inne plany rejonu	77
3.3.1. Plan osiedli Oficerskiej Spółdzielni Mieszkaniowej	77
3.3.2. Plan „Terytoriów”	79
3.3.3. Pozostałe plany w sąsiedztwie Osiedla Urzędniczego	83
3.3.4. Nowa dzielnica - zespół osiedli północno-wschodniego Krakowa	86
3.4. Realizacja planu Osiedla Urzędniczego	88
3.4.1. Początki realizacji	88
3.4.2. Postępy zabudowy	91
3.4.3. Próby przyspieszenia procesu zabudowy	93

3.4.4. Rzeki i przeprawy	95
3.4.5. Komunikacja publiczna	99
3.4.6. Drogi, infrastruktura oraz inne powiązania osiedla z centrum miasta	101

4. Architektura Osiedla Urzędniczego 1925-1942.

Opis i analiza projektów i realizacji na parcelach TOU od 1 do 78	111
4.1. Parcela TOU nr 1. Dom przy ulicy Olszyny 1 i dzisiejszej ulicy Narzymskiego 2 (adres przed 1939: ulica Brodowicza 2)	113
4.2. Parcela TOU nr 2	119
4.3. Parcela TOU nr 3	120
4.4. Parcela TOU nr 4	120
4.5. Parcela TOU nr 5	120
4.6. Parcela TOU nr 6	121
4.7. Parcela TOU nr 7	121
4.8. Parcela TOU nr 8. Dom przy dzisiejszej ulicy Lesistej 8 (adres przed 1939: ulica Olszyny 4 lub ulica Olszyny Boczna, bez numeru)	121
4.9. Parcela TOU nr 9. Niezrealizowany projekt domu przy dzisiejszej ulicy Narzymskiego 18	125
4.10. Parcela TOU nr 10	127
4.11. Parcela TOU nr 11	128
4.12. Parcela TOU nr 12	128
4.13. Parcela TOU nr 13. Dom przy dzisiejszej ulicy Narzymskiego 8 (adres przed 1939: ulica Brodowicza 6)	128
4.14. Parcela TOU nr 14. Dom przy dzisiejszej ulicy Narzymskiego 5 (adres przed 1939: ulica Brodowicza 15a)	133
4.15. Parcela TOU nr 15	139
4.16. Parcela TOU nr 16. Dom przy dzisiejszej ulicy Krynicznej 5 (adres przed 1939: ulica Brodowicza 15b)	139
4.17. Parcela TOU nr 17. Dom przy dzisiejszej ulicy Krynicznej 7 (adres przed 1939: ulica Brodowicza 15c lub ulica Brodowicza 17a)	143
4.18. Parcela TOU nr 18. Niezrealizowany projekt domu przy dzisiejszej ulicy Krynicznej (adres przed 1939: prawdopodobnie ulica Brodowicza 15d)	145
4.19.-20. Parcele TOU nr 19 i 20. Dom przy dzisiejszej ulicy Lotniczej 6 (adres przed 1939: ulica Lotnicza 6)	148
4.21.-22. Parcele TOU nr 21 i 22. Dom przy dzisiejszej ulicy Lotniczej 4 i 4a (adres przed 1939: ulica Lotnicza 4)	152
4.23. Parcela TOU nr 23	161
4.24. Parcela TOU nr 24	161
4.25. Parcela TOU nr 25	161
4.26. Parcela TOU nr 26. Dom przy dzisiejszej ulicy Nadbrzeżnej 3 (adres przed 1939: ulica Nadbrzeżna 3)	162
4.27. Parcela TOU nr 27	166
4.28. Parcela TOU nr 28	167
4.29. Parcela TOU nr 29	167
4.30. Parcela TOU nr 30	167

4.31. Parcela TOU nr 31. Dom przy dzisiejszej ulicy Narzymskiego 13 (adres przed 1939: ulica Brodowicza 15)	168
4.32. Parcela TOU nr 32. Dom przy dzisiejszej ulicy Narzymskiego 15 (adres przed 1939: ulica Brodowicza 17)	171
4.33. Parcela TOU nr 33. Dom przy dzisiejszej ulicy Narzymskiego 17 (adres przed 1939: ulica Brodowicza 19)	174
4.34. Parcela TOU nr 34	178
4.35. Parcela TOU nr 35	179
4.36. Parcela TOU nr 36	179
4.37.-38. Parcele TOU nr 37 i 38. Niezrealizowany projekt domu przy dzisiejszej ulicy Narzymskiego (adres przed 1939: ulica Brodowicza)	179
4.39 Parcela TOU nr 39. Niezrealizowany projekt domu przy dzisiejszej ulicy Raciborskiego (adres przed 1939: prawdopodobnie ulica Brodowicza boczna)	181
4.40 Parcela TOU nr 40. Dom przy dzisiejszej ulicy Raciborskiego 15 (adres przed 1939: ulica bez nazwy / ulica Brodowicza boczna / boczna Drogi do Rakowie / ulica tymczasowo zwana Dworska, bez numeru)	183
4.41 Parcela TOU nr 41. Niezrealizowany projekt domu przy dzisiejszej ulicy Raciborskiego (adres przed 1939: prawdopodobnie ulica Brodowicza boczna)	188
4.42 Parcela TOU nr 42. Dom przy dzisiejszej ulicy Raciborskiego 19 (adres przed 1939: ulica Lotnicza 30)	190
4.43 Parcela TOU nr 43	195
4.44 Parcela TOU nr 44. Dom przy dzisiejszej ulicy Lotniczej 24 (adres przed 1939: ulica Lotnicza 24)	195
4.45.-46. Parcele TOU nr 45 i 46. Niezrealizowany projekt domu przy dzisiejszej ulicy Lotniczej (adres przed 1939: prawdopodobnie ulica Lotnicza 20 i 22)	200
4.47. Parcela TOU nr 47	201
4.48. Parcela TOU nr 48. Dom przy dzisiejszej ulicy Lotniczej 16 (adres przed 1939: ulica Lotnicza 16)	202
4.49. Parcela TOU nr 49. Dom przy dzisiejszej ulicy Lotniczej 14b (adres przed 1939: ulica Lotnicza 14b)	207
4.50. Parcela TOU nr 50. Niezrealizowany projekt domu przy dzisiejszej ulicy Lotniczej (adres przed 1939: prawdopodobnie ulica Lotnicza 14 lub 14a)	211
4.51. Parcela TOU nr 51. Dom przy dzisiejszej ulicy Lotniczej 12 oraz wcześniejszy niezrealizowany projekt domu (adres przed 1939: ulica Lotnicza 12)	211
4.52. Parcela TOU nr 52	217
4.53.-54. Parcele TOU nr 53 i 54	218
4.55. Parcela TOU nr 55. Dom przy dzisiejszej ulicy Narzymskiego 22 i obecnej ulicy Lesistej 1 (adres przed 1939: ulica Brodowicza 14)	218
4.56. Parcela TOU nr 56	224
4.57. Parcela TOU nr 57	224
4.58. Parcela TOU nr 58	224
4.59. Parcela TOU nr 59	225

4.60. Parcela TOU nr 60. Dom przy dzisiejszej ulicy Nàrzymskiego 28 (adres przed 1939: ulica Brodowicza 22)	225
4.61.-64. Parcele TOU nr 61 i 62 oraz 63 i 64. Niezrealizowany projekt domu przy dzisiejszej ulicy Nàrzymskiego (adres przed 1939: prawdopodobnie ulica Brodowicza 24, 26, 28, 30)	232
4.65. Parcela TOU nr 65. Dom przy dzisiejszej ulicy Wereszyckiego 1 (do 2017: ulica Kajty 1) i dzisiejszej ulicy Raciborskiego oraz wcześniejszy niezrealizowany projekt domu (adres przed 1939: ulica Brodowicza 32)	233
4.66. Parcela TOU nr 66. Niezrealizowany projekt domu przy dzisiejszej ulicy Raciborskiego (adres przed 1939: ulica bez nazwy / ulica Brodowicza boczna)	239
4.67. Parcela TOU nr 67	241
4.68. Parcela TOU nr 68. Nieistniejący dom przy dzisiejszej ulicy Olszyny 14 (adres przed 1939: ulica Olszyny 14)	241
4.69. Parcela TOU nr 69. Nieistniejący dom przy dzisiejszej ulicy Olszyny 13 (adres przed 1939: ulica Olszyny 13)	245
4.70. Parcela TOU nr 70. Dom przy dzisiejszej ulicy Olszyny 12 (adres przed 1939: ulica Olszyny 12)	251
4.71.-72. Parcele TOU nr 71 i 72. Dom przy dzisiejszej ulicy Olszyny 11 (adres przed 1939: ulica Olszyny 11)	255
4.73. Parcela TOU nr 73	261
4.74. Parcela TOU nr 74	262
4.75. -76. Parcele TOU nr 75 i 76. Dom przy dzisiejszej ulicy Olszyny 9 (adres przed 1939: ulica Olszyny 9)	262
4.77. Parcela TOU nr 77. Dom przy dzisiejszej ulicy Lesistej 5 (adres przed 1939: ulica Olszyny Boczna, ulica Olszyny 5)	269
4.78. Parcela TOU nr 78. Dom przy dzisiejszej ulicy Olszyny 8 (adres przed 1939: ulica Olszyny 8)	274
5. Domy Osiedla Urzędniczego. Synteza i podsumowanie	281
5.1. Efekty realizacji domów - dane liczbowe	281
5.2. Typy zabudowy	282
5.3. Inwestorzy i mieszkańcy	283
5.4. Życie codzienne w przestrzeni Osiedla Urzędniczego	288
5.5. Architekci i budowniczowie	297
5.6. Projekty	307
5.7. Prawo budowlane Drugiej Rzeczypospolitej	310
5.8. Krakowski urząd budowlany	311
5.9. Realizacja domów	314
5.10. Trwałość domów: zastosowane konstrukcje i materiały	316
5.11. Użyteczność domów: rozplanowanie i układ funkcjonalno-przestrzenny	320
5.12. Piękno domów: forma architektoniczna, stylistyka, detal	322
5.13. Ekonomia: koszty realizacji i wartość materialna domów	326
5.14. Stan zachowania budynków - forma, funkcja, konstrukcja	330
5.15. Zestawienie podstawowych danych dotyczących domów Osiedla Urzędniczego oraz ich architektów i budowniczych	331

5.16. Osiedle Urzędnicze w Krakowie na tle podobnych dzieł w Drugiej Rzeczypospolitej	346
6. Zarys przemian funkcjonalno-przestrzennych i architektonicznych obszaru Osiedla Urzędniczego po 1939 roku	357
6.1. Osiedle Urzędnicze w czasie wojny: 1939-1945	357
6.2. Rozwój Osiedla Urzędniczego po II wojnie światowej, do około 1961 roku	362
6.3. Przemiany rejonu dawnego Osiedla Urzędniczego od około 1961 do 1989 roku	371
6.4. Rejon dawnego Osiedla Urzędniczego od 1989 roku do chwili obecnej (2020 r.)	378
7. Wnioski i zakończenie	383
Literatura	387
Indeks osobowy	397
Streszczenie	407
Abstract	409
Mapa poglądowa: Osiedle Urzędnicze w Krakowie 1924 ■ 1939/1942 ■ 2020	

oprac. BPK